

معماری، پایداری اجتماعی، شهر

مؤلفان:

مهندس سها پورمحمد

پژوهشگر دوره دکتری تخصصی معماری

مدرس دانشگاه آزاد اسلامی، واحد بوشهر

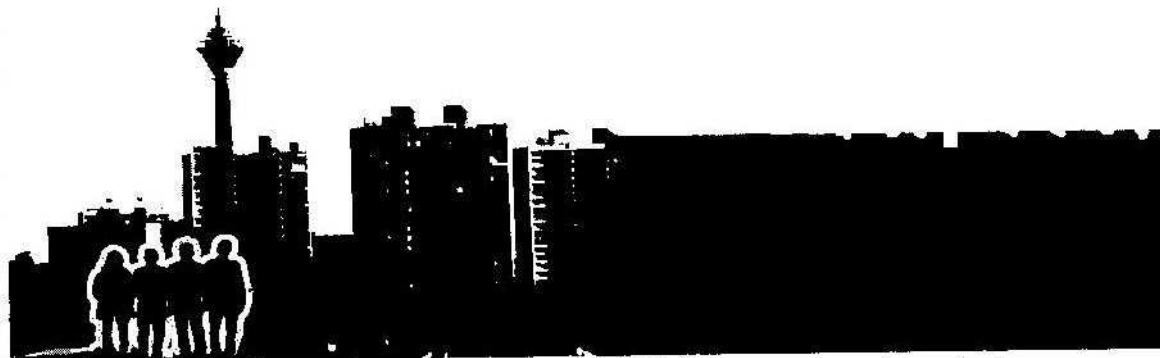
گروه معماری

مهندس آرش پسران

پژوهشگر دوره دکتری تخصصی معماری

مدرس دانشگاه آزاد اسلامی، واحد بوشهر

گروه معماری

سرشناسه :	پورمحمد، سها، ۱۳۶۴-
عنوان و نام پدیدآور :	معماری، پایداری اجتماعی، شهر / تالیف سها پورمحمد، آرش پسران.
مشخصات نشر :	بوشهر: دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم تحقیقات بوشهر: دانشگاه آزاد اسلامی، واحد بوشهر، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری :	۲۱۲ ص: مصور(رنگی)، جدول(رنگی)، نمودار(رنگی).
شابک :	۹۷۸-۹۶۴-۱۰-۲۲۸۵-۵ ریال ۱۵۰۰۰۰
وضعیت فهرست نویسی :	فیا
یادداشت :	کتابنامه.
موضوع :	طراحی پایدار
موضوع :	معماری پایدار
موضوع :	نوسازی شهری
موضوع :	شهرسازی -- طرح و برنامه ریزی
شناسه افزوده :	پسران، آرش، ۱۳۶۴-
شناسه افزوده :	دانشگاه آزاد اسلامی، واحد بوشهر
شناسه افزوده :	دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات بوشهر
رده بندی کنگره :	۷۹۴/۴-۱۳۹۳ TS۱۷۱/۴
رده بندی دیویی :	۷۲۵/۴
شماره کتابشناسی ملی :	۳۳۸۳۲۸

عنوان: معماری، پایداری اجتماعی، شهر
 مؤلفان: سها پورمحمد، آرش پسران
 ناشر: انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی واحد بوشهر
 نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۳
 صفحه آرای: محمد انتظامی
 شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۱۰-۲۲۸۵-۵
 تیراژ: ۲۰۰۰ نسخه

کلیه حقوق و حق چاپ برای ناشر محفوظ است

نشانی: بوشهر - عالی شهر - مجتمع دانشگاه آزاد اسلامی واحد بوشهر
 تلفن: ۰۷۷-۳۳۶۸۳۷۰۳ و ۰۷۷-۳۳۶۸۳۷۰۹، دورنگار: ۰۷۷-۳۳۶۸۳۷۰۰
 (nashr@iaubushehr.ac.ir)

قیمت: ۱۵۰۰۰ تومان

فهرست

بخش اول: پایداری اجتماعی و معماری

فصل اول: پایداری اجتماعی

مقدمه	۱۷
توسعه پایدار	۱۷
مفهوم پایداری اجتماعی	۱۹
رویکرد و ارکان پایداری اجتماعی	۲۲
مؤلفه‌های توسعه پایدار اجتماعی	۲۲
معماری پایدار	۳۲

فصل دوم: پایداری اجتماعی در طراحی مسکن

مقدمه	۳۷
شاخص‌های پایداری اجتماعی مورد بررسی، در بحث حاضر	۳۸
کنکاش شاخص‌ها در خانه‌های دز و نگرای ایرانی	۳۹
ارتباط و تعامل	۳۹
حقوق برابر انسان‌ها	۴۰
کیفیت زندگی	۴۱
امنیت	۴۲
احساس ارتباط با محیط زیست	۴۳
تعالی روحی انسان	۴۵
اندازه مناسب برای سکونتگاه	۴۷
کنکاش شاخص‌ها در خانه‌های برون‌گرای ایرانی	۴۸
ارتباط و تعامل	۴۸

۴۹	 کیفیت زندگی
۵۰	 امنیت
۵۱	 احساس ارتباط با محیط زیست
۵۵	 تعالی روحی انسان
۵۶	 حس تعلق به مکان
۵۷	 اندازه مناسب برای سکونتگاه
۵۹	 نتیجه

فصل سوم: پایداری اجتماعی و طراحی فضاهای صنعتی

۶۳	 مقدمه
۶۴	 جایگاه آسایش روانی در پایداری اجتماعی و محیطی
۶۴	 بررسی اثرات ناشی از کالبد نامطلوب محیط کار، بر انسان و صنعت
۶۴	 عدم آرامش روانی و ایجاد تنش‌های عصبی در کارکنان
۶۵	 کاهش راندمان کار
۶۶	 بروز بیماری‌های جسمی
۶۶	 مهاجرت تنش‌های عصبی به خانواده‌ها از طریق کارکنان
۶۶	 ضرورت پالایش روانی فضا در مکان‌های صنعتی
۶۸	 ضرورت بهره‌گیری از دانش معماری در صنعت
۶۸	 بهره‌گیری از معماری به عنوان دانشی چند بعدی
۶۸	 بهره‌گیری از معماری برای مدیریت و کنترل عوامل محیطی مؤثر بر رفتار انسان
۷۴	 سایر قابلیت‌های معماری در همیاری، طراحی و مدیریت فضایی، محیط‌های صنعتی
۷۵	 نتیجه (لزوم ارتباط معماری با صنعت در جهت اهداف توسعه پایدار)

فصل چهارم: پایداری اجتماعی و طراحی سازه

۷۹	 مقدمه
----	-------------

۸۰	ارضای نیازها در سلسله مراتب هرم مازلو
۸۲	نقش سازه در ارضای نیازها بر اساس سلسله مراتب مازلو
۸۲	سازه به عنوان بر پادارنده فضا و تأمین کننده سرپناه
۸۲	مقاومت سازه در برابرلایا و عوامل طبیعی
۸۲	قالب سازه شکل دهنده رفتار انسان و ارتباط با دیگران
۸۴	سازه و حس مالکیت
۸۴	سازه و حس مالکیت در افراد
۸۴	سازه مکانمند و متعلق به شهر
۸۵	ارزش های اجتماعی و احساسات
۸۵	سازه نگاهبان ارزش های اجتماعی
۸۶	ارضاء حس تنوع طلبی انسان
۸۶	سازه بر انگیزاننده یا تعدیل کننده احساسات
۸۷	زیبایی شناسی سازه
۸۸	اظهار نظر و ارزیابی سازه (سیستم نظارت و نقد سازه)
۸۸	نهایت کیفیت و ماندگاری سازه و پیام های رمزی
۸۹	نتیجه

بخش دوم: پایداری اجتماعی و فضاهای شهری

فصل پنجم: پایداری اجتماعی و محله

۹۷	مقدمه
۹۸	جایگاه تعاملات اجتماعی در اهداف توسعه پایدار
۱۰۰	کنکاش در ویژگی های محله ایرانی - اسلامی
۱۰۲	چالش های معاصر و علل لزوم تأکید بر احیای مفهوم محله
۱۰۶	شرایط و امکان سنجی بازشناسی محله
۱۰۷	شرایط لازم برای بازشناسی یک محله به عنوان مکان حوزه

شرایط لازم برای بازشناسی یک محله به عنوان مکان سکونت	۱۱۲
نتیجه (احیای فضاهای فرهنگی - اجتماعی در مقیاس محله)	۱۱۷

فصل ششم: پایداری اجتماعی و گذرها (خیابان، پیاده‌راه، دوچرخه‌راه)

مقدمه	۱۲۱
احیاء هویت راه و کاهش ترافیک	۱۲۱
تأثیر پیاده‌راه‌ها بر ابعاد گوناگون توسعه پایدار	۱۲۵
نقش خیابان در پایداری اجتماعی	۱۲۷
نقش پیاده‌رو در پایداری اجتماعی	۱۲۸
نقش دوچرخه‌راه در پایداری اجتماعی	۱۳۰
مدل شهری و پایداری دوچرخه‌راه‌ها	۱۳۱
بررسی عوامل و تهیه شاخص‌های مؤثر بر مقبولیت دوچرخه‌راه‌ها	۱۳۲
کنکاش شاخص‌های مقبولیت دوچرخه‌راه‌ها در مدل‌های شهری	۱۳۴
شهر گسترده	۱۳۴
شهر ستاره‌ای	۱۳۶
شهر خطی	۱۳۹
مدل شهر فشرده	۱۴۲
نظریه باغ شهرهاوارد	۱۴۳
بهیابی استقلال کودکان در سیستم حمل و نقل دوچرخه	۱۴۶
بررسی عوامل مورد نیاز برای طراحی فضاهای کودکان	۱۴۸
کودک و دوچرخه	۱۵۱
انواع مسیرهای دوچرخه	۱۵۲
نتیجه	۱۵۳

فصل هفتم: پایداری اجتماعی و فناوری نوین در شهرها (استفاده متفکرانه از ساختارهای تکنولوژیک به گونه‌ای انسان مدارانه)

مقدمه	۱۶۱
لزوم بهره‌گیری انسانمدارانه از فناوری نوین	۱۶۲
ماشینی شدن (عواقب عدم توجه به ابعاد مختلف فناوری نوین)	۱۶۲
ملاحظات کاربردی در بکارگیری فناوری نوین	۱۶۹
نتیجه	۱۷۲

بخش سوم: توجه به سلسله‌ها در معماری و شهرسازی

فصل هشتم: کودکان، سالمندان

مقدمه	۱۷۷
کودکان	۱۷۸
جایگاه کودک در توسعه پایدار اجتماعی	۱۷۹
منظور از کودک	۱۸۰
اهمیت و ضرورت بازی و تفریح برای کودکان	۱۸۱
دوران کودکی، نیازها، انتظارات و ضرورت‌ها در ارتباط با شهر	۱۸۲
جایگاه کودکان در شهر امروز	۱۸۵
ضرورت برنامه ریزی و طراحی فضاهای منحصر به کودکان در شهر	۱۸۶
سالمندی	۱۸۷
افسردگی و سالمندی	۱۸۷
عوامل محیطی حاکم بر رفتار فرد افسرده و روش‌های درمان	۱۹۰
ویژگی‌های محیط مطلوب سالمندان	۱۹۲
نتیجه	۱۹۶
منابع و مأخذ	۱۹۹

پیشگفتار

اگر باور داشته باشیم که تلاش‌های صنعتی و محیط انسان ساخت، برای همسازی محیط با محدوده آسایش انسان است، پس نتیجه معکوس حاصل از این دخل و تصرف نشانه چیست؟ حتی اگر هزاره‌ها جابه‌جا شوند تلاش‌های بشر برای انسان است، و هر عملی که در خلاف جهت انسانی و نیازهای اجتماعی او، پیشی بگیرد با گذشت زمان، به خارج از محدوده رانده می‌شود، و یا ابعاد وجودی انسان را تخریب می‌کند. نمونه حاضر آن، نیاز به تعدیل تهدیدهایی است که در جهت تخریب تعادل سامانه‌های زیستی و اجتماع بشری گام نهاده‌اند، و مفهوم پایداری را برای حفظ تعادل متبلور ساخته‌اند. در پی آن برای بهره‌گیری از تخصص‌ها این عوامل در سه حوزه؛ پایداری اقتصادی، پایداری اجتماعی و پایداری زیست محیطی گروه‌بندی شده‌اند. ولی آنچه مسئله ساز می‌شود پررنگ شدن یک یا چند حوزه نسبت به حوزه‌های دیگر است. در میان مطالعات، اندک آیت‌های موجود برای طراحی در حوزه پایداری اجتماعی بیشتر در بعد کلان آن یعنی برنامه‌ریزی و طراحی شهری مورد بررسی قرار می‌گیرد، این در حالیست که هر بنا به تنهایی نیز تأثیرگذار بر مسئله می‌باشد. در آستانه ورود به متن کتاب چشم اندازی کل نگر به مجموعه می‌تواند کمکی به همدلی نویسندگان و مخاطبان بزرگوار باشد. در این پژوهش وجه اشتراک مفاهیم پایداری اجتماعی با معماری و شهرسازی، مورد بررسی قرار می‌گیرد. از این رو مطالب پیش رو در سه بخش با دو مقیاس معماری و شهری تقسیم‌بندی شده‌اند. قطعاً برای ساختن جامعه‌ای پایدار از نظر اجتماعی، همگامی مسائلی بس فراتر از این مجموعه لازم می‌نماید، اما امید است که توجهی چند به برخی ابعاد (بسی ریزبینانه‌ی) موضوع، بتواند راهگشای طراحان، و یا بازکننده پنجره‌ای در ذهن پرسوال پژوهشگران برای انجام

پژوهش‌های مشابه باشد. بخش اول که مقیاس خرد موضوع را در بر می‌گیرد؛ پایداری اجتماعی در مسکن، فضاهای صنعتی و طراحی سازه مطرح می‌شود. بخش دوم کتاب که در مقیاسی کلان‌تر به ابعاد موضوع پرداخته می‌شود: فناوری نوین در شهرها، بازیابی ارزش‌های محله، پایداری در گذرها با نگاهی جدید در طراحی بررسی می‌گردد. در بخش سوم توجه به نسل‌ها در معماری و شهرسازی مطرح می‌شود. از آنجا که همواره در طراحی افشار سنی متوسط جامعه در نظر گرفته می‌شوند این بخش به صورت مجزا به اقلیت سنی مطرح در معماری و شهرسازی یعنی: کودکان و سالمندان می‌پردازد. این کتاب می‌تواند راهنمایی کاربردی باشد چرا که در انتهای هر فصل نتایج و راهبردهای طراحی عنوان گردیده است. قطعاً منظور از ارائه راه حل دستورالعمل‌های دقیق نخواهد بود، بلکه سعی بر مطرح شدن اصولی است که معماران و طراحان می‌بایست در طول روند ارزیابی طرح و ساخت و ساز آنها لحاظ کنند. کتاب به گونه‌ای تدوین شده است که هر فصل از آن منوط به نیاز مخاطب به صورت مستقل قابل مطالعه و نتیجه‌گیری خواهد بود. امید است که مجموعه حاضر گامی هرچند اندک در جهت تولد فضاهایی اجتماعی مدار و انسانمدار باشد.